

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АРНАЙЫ ЖӘНЕ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУДЫҢ ҰЛТТЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМА

Арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйымдардың тифлопедагогтарына және тәрбиешілеріне арналған «Әр түрлі білім беру жағдайында мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті зақымдалған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау» педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы

АЛМАТЫ 2020

1. Жалпы ережелер

1. «Әр түрлі білім беру жағдайында мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті зақымдалған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау» педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйымдардың тифлопедагогтарын және тәрбиешілерін оқытуды реттейді.

2. Бағдарлама ерекше білім беру қажеттігі бар балаларды тәрбиелеу және оқыту жүйесіндегі Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатының негізгі бағыттары мен қағидаттарына сәйкес арнайы және жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйымдар жағдайында мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау негіздері бойынша тифлопедагогтар мен тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыруға бағытталған.

3. Курстық оқудың ұзақтығы 9 күнді құрайды, олардың әрқайсысы 2 сағаттан (8 академиялық сағат) 4 сабақтан тұрады. Сабақтың мазмұны осы Бағдарламаның 1 және 2 қосымшаларына сәйкес оқу жоспарында берілген.

2. Глоссарий

4. Курстың глоссарийі келесі негізгі ұғымдарды қамтиды:

1) көру гигиенасы - көз қызметі үшін оңтайлы жағдайларды қамтамасыз ететін, олардың қалыпты дамуына, жұмыс істеуіне, жалпы және көру қабілетін арттыруға ықпал ететін, көздің шаршауына және онымен байланысты көру қабілетінің бұзылуына кедергі келтіретін шаралар жүйесі;

2) көрудің функционалдық бұзылулары бар балалар - ерте немесе мектепке дейінгі балалық шақ кезеңінде пайда болған, көру қабылдауында өрескел екінші рет бұзылуларды тудырмайтын, көзілдірік, амблиопия және (немесе) қылилығы толық түзетілмейтін аметропия түріндегі көрудің терең емес бұзылыстары бар балалар тобы;

3) көру қабілеті - тез шаршамай көру міндеттерін ұзақ және нәтижелі шешу қабілеті;

4) жеке оқу бағдарламасы – зияты бұзылған оқушының (тәрбиеленушінің) жеке мүмкіндіктерін ескере отырып жасалған оқу бағдарламасы;

5) инклюзивті білім беру - ерекше білім алу қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білімге тең қол жеткізуді қамтамасыз ететін процесс;

6) педагогикалық түзету - психикалық және дене дамуының кемшіліктерін ішінара немесе толық түзету, педагогикалық тәсілдер мен іс-шаралардың арнайы жүйесінің көмегімен балалардағы екінші рет бұзылулардың алдын алу;

7) ерекше білім беру қажеттілігі бар адамдар (балалар) (ҚББ) - даму ерекшеліктерінің, мінез-құлық және эмоциялық проблемалардың, орта факторларының (әлеуметтік, психологиялық, экономикалық, лингвистикалық,

мәдени) салдарынан тиісті деңгейде білім алуда тұрақты немесе уақытша қиындық көретін адамдар (балалар));

8) көзі көрмейтін балалар – көру сезімінің толық болмауы, Жарық сезінуі немесе қалдық көруі бар (түзету арқылы жақсы көретін көзде 0,04-ке дейін) балалар);

9) көру жұмысын ұйымдастыру - көру еңбегі үшін оңтайлы сыртқы жағдайлар жасау;

10) ерекше білім беру қажеттілігі - оларсыз сапалы білім алу мүмкін болмайтын оқу-дамыту процесінде көмекке және қызметтерге қажеттілік;

11) көруді қорғау - көрудің шаршауының алдын алу және соның салдарынан көру функцияларын төмендету мақсатында көру жүйесінің жұмысын қолдайтын және жеңілдететін профилактикалық және гигиеналық іс-шаралар жүйесі;

12) бағалау – әзірленген өлшемдер негізінде білім алушылардың қол жеткізген оқу нәтижелерінің күтілетін нәтижелермен ара қатынасы;

13) психологиялық-педагогикалық қолдау - ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың жеке проблемаларын шешуде педагогтардың алдын алу және жедел көмек көрсету бойынша кәсіби қызметі;

14) психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу - педагогтар мен мамандардың жүйелі ұйымдастырылған қызметі, оның барысында баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес табысты оқуы мен дамуы үшін әлеуметтік-психологиялық және педагогикалық жағдайлар жасалады.

15) көру жүктемелерінің режимі - балалардың көру функционалдық мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес ойластырылған көру еңбегі мен көздің күн тәртібі мен демалысын ұйымдастыру;

16) қысқартылған оқу бағдарламасы - оқушының (тәрбиеленушінің) жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты негізінде жасалған оқу бағдарламасы;

17) арнаулы білім беру ұйымдары - мемлекеттік жалпы білім беру стандартына сәйкес мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік білім берудің білім беру бағдарламалары негізінде әзірленген арнайы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын ұйымдар;

18) білім алу үшін арнайы жағдайлар-оқу бағдарламалары мен оқыту әдістерін, техникалық және өзге де құралдарды, тіршілік ету ортасын, сондай-ақ медициналық, әлеуметтік және өзге де қызметтерді қамтитын, онсыз ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдардың (балалардың) жалпы білім беретін оқу және білім беру бағдарламаларын игеруі мүмкін емес жағдайлар.

19) тифлографика - зағип балаларды бедерлі сурет салуға үйретуде құрал ретінде қолданылатын бедерлі суреттерді құру теориясы.

3. Бағдарлама тақырыбы

5. Бағдарлама келесі тақырыпты қамтиды:

1) ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың қазіргі бағыттары мен айқындамалары;

2) көру қабілетінің бұзылу түрлері. Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балалар дамуының психофизикалық ерекшеліктері;

3) мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті бұзылған балалардың психофизикалық даму ерекшеліктері;

4) мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетудің педагогикалық технологиялары;

5) көру қабілеті бұзылған балалардың ерекше білім алу қажеттілігінің сипаттамасы және оларды қанағаттандыру шарттары;

6) тәрбиеленушілердің көру мүмкіндіктерін ескере отырып, көру қабілеті бұзылған балаларды саралап оқытудың педагогикалық технологиялары;

7) көруді қорғау мен дамытудың денсаулық сақтау технологиялары;

8) түзету-дамыту міндеттерін іске асырудың нысаналы бағыты ретінде көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы;

9) тәрбиеленушінің ерекше білім алу қажеттіліктерін бағалау;

10) оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту) тәсілдері. Жеке оқу бағдарламаларын әзірлеу;

11) көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілердің дамуындағы бұзылыстарға диагностика жасау мен түзетудің айқындамалары мен әдістері. Түзету-дамыту процесін дараландыру;

12) көру қабілеті бұзылғанымен қоса дамуда күрделі кемдігі бар балалармен жүргізілетін түзету-педагогикалық жұмыс;

13) әртүрлі білім беру жағдайында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметін ұйымдастыру және қаржыландыру;

14) көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес тәрбиеленушінің жетістіктерін бағалау. Тәрбиеленушілердің жетістіктерін бағалаудағы жеке көзқарас және нұсқалылық.

4. Бағдарламаның мақаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

6. Бағдарламаның мақсаты әртүрлі білім беру жағдайларында мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру мәселелерінде тифлопедагогтар мен тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыру болып табылады.

7. Бағдарламаның міндеттері:

1) Нормативтік құқықтық актілермен бекітілген ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды тәрбиелеу мен оқыту жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен айқындамаларын зерделеу;

2) мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балалардың

психофизикалық даму ерекшеліктерімен таныстыру;

3) жалпы білім беретін және арнайы мектепке дейінгі ұйым жағдайында көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілерді психологиялық-педагогикалық қолдау процесінің мақсатты, ұйымдастырушылық-мазмұндық, нәтижелі құрама бөліктерін зерделеу;

4) білім беру процесіне барлық қатысушылар тарапынан көру қабілеті бұзылған баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруды қамтамасыз ету мәтінмәнінде тәрбиеленушілерді тәрбиелеу-білім беру қызметін жобалау, жоспарлау және психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу біліктерін қалыптастыру;

5) мектеп жасына дейінгі баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін деңгейлік бағалау, бағалау нәтижелері бойынша тәрбиеленушіні жеке психологиялық-педагогикалық қолдау технологияларын қолдану дағдыларын қалыптастыру.

8. Курс соңында тыңдаушылар:

1) Қазақстан Республикасының инклюзивтік білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының мәнін; мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті бұзылған балалар дамуының психофизикалық ерекшеліктерін; психологиялық-педагогикалық қолдау процесінің негізгі құрама бөліктерін және оны ұйымдастыру негіздерін біледі;

2) көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілердің ерекше білім беру қажеттіліктерінің ерекшелігіне сәйкес педагогикалық процесті жобалау, жоспарлау кезінде теориялық білімді қолдана алады, білім беру процесіне барлық қатысушылар тарапынан баланы психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің бағыттары мен мазмұнын жоспарлау кезінде командалық тәсілді қолдана алады;

3) тәрбиеленушілердің ерекше білім алу қажеттіліктерін деңгейлік бағалау, тұтас педагогикалық процесте тәрбиеленушіні жеке психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу технологияларын қолдану дағдыларын меңгереді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

9. Бағдарлама 5 модульден тұрады: нормативтік-құқықтық, психологиялық-педагогикалық, мазмұндық, технологиялық, нұсқалылықты.

10 Нормативтік-құқықтық модуль:

1) 1-тақырып. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың қазіргі бағыттары мен принциптері: ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім беруді дамытудың бағыттары мен келешегін айқындайтын Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне шолу: ҚР Конституциясы, ҚР "Білім туралы", "Мүмкіндіктері шектеулі балаларды әлеуметтік медициналық-педагогикалық және түзеу арқылы қолдау туралы", "ҚР Бала құқығы туралы" заңдары, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының қызметі мәселелері бойынша басқа нормативтік құжаттар. Оқыту мен психологиялық-

педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастырудың нұсақлылық түрлері. "Инклюзивтік білім беру" ұғымы. Мектепке дейінгі ұйымның арнайы педагогы мен тәрбиешісінің кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптар.

11. Психологиялық-педагогикалық модуль:

1) 2-тақырып. Көру қабілетінің бұзылу түрлері. Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балалардың психофизикалық ерекшеліктері: көру қабілетінің бұзылуы. Жеңіл және қараңғы бейімделудің бұзылуы. Түсті көрудің бұзылуы. Бинокулярлық көру бұзылыстары. Көз қозғалту аппаратының бұзылуы. Оптикалық көру механизмдерінің бұзылуы. Функционалды көру бұзылыстары. Көру қабілеті бұзылған балалардың психофизикалық дамуының негізгі заңдылықтары. Көру патологиясы бар балаларда әртүрлі қызмет түрлерін қалыптастырудың өзіндік ерекшелігі. Көру қабілетінің терең бұзылуларындағы психикалық процестер. Көру қабілеті бұзылған баланың жеке басының дамуындағы биологиялық және әлеуметтік факторлардың рөлі. Өтемақы және түзету түсінігі.

12. Мазмұнды модуль:

1) 3-тақырып. Көру қабілеті зақымдалған балалардың ерекше білім алу қажеттілігінің сипаттамасы және оларды қанағаттандыру шарттары: «ерекше білім алу қажеттіліктері», «психологиялық-педагогикалық қолдау» ұғымдарын анықтау. Білім беру бағдарламасының мазмұнын бейімдеумен байланысты білім беру қажеттілігі. Оқу материалын және оны беру тәсілдерін бейімдеумен байланысты білім беру қажеттілігі. Білім беру процесін ерекше ұйымдастырумен байланысты білім беру қажеттілігі. Мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті бұзылған балалардың ерекше білім алу қажеттіліктерін қанағаттандыру шарттары;

2) 5-тақырып. Көру қабілеті зақымдалған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасы түзете-дамыта оқыту міндеттерін іске асырудың мақсатты бағыты ретінде: көру қабілеті зақымдалған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасының жалпы сипаттамасы. Көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға арналған үлгілік оқу жоспары. Тифлопедагогтың түзету-дамыту қызметінің мақсаттары мен міндеттері. Тифлопедагог жұмысының бағыттары. Арнайы түзету оқу іс-әрекетінің түрлері мен мазмұны. Топшаларды жинақтау ерекшеліктері. Түзету-дамыту процесін жекелендіру. Арнайы түзету оқу қызметін жүргізудің жалпы құрылымы. Сабақ бейнефрагменттерін талдау. Тифлопедагогтың құжаттамасы. Типтік оқу бағдарламасына және психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялардың ұсынымдарына сәйкес түзету оқу қызметін жоспарлау. Түзету оқу қызметінің циклограммасын құрастыру және оны талдау;

3) 8-тақырып. Көру қабілеті зақымдалған балалардың дамуындағы бұзылыстарға диагностик жасау мен түзетудің айқындамалары мен әдістері: балаларды тифлопедагогикалық тексеру: мақсаты, міндеттері, әдістері, шарттары, ұйымдастырылуы. Диагностикалық әдістемелерді бейімдеу. Түзете-

дамыта оқыту айқындамалары. Оқытудың нұсқалық және арнайы әдістері мен тәсілдері. Тәрбиеленушілердің көру мүмкіндіктеріне сәйкес оқытудың әдістері мен тәсілдерін саралау. Түзету оқу қызметінің әдістері мен тәсілдері тұрғысынан педагогикалық жағдайларды талдау;

4) 9-тақырып. Дамуында күрделі бұзылыстары бар, көру қабілетінің бұзылуын қоса, балалармен түзету-педагогикалық жұмыс: қазіргі арнайы педагогикадағы дамуында күрделі бұзылыстар проблемасының өзекті сипаты. «Күрделі» және «асқынған» ақаулар, олардың анықтамалары. Көптеген бұзылулардың құрылымы мен түрлері. Жетекші ақау, оны анықтау өлшемдері. Неврологиялық синдромдар кешеніндегі көру бұзылыстарының синдромдары. Дамуында күрделі бұзылыстары бар баланың даму диагностикасы. Оқыту және тәрбиелеу үдерісін ұйымдастыру. Білім беру: «Әлеумет», «Қатынас», «Таным», «Денсаулық», «Шығармашылық» атты салаларының мазмұны арқылы түзету-дамыту процесін іске асыру. Көру қабілеті бұзылған және балалардың церебральды параличі (БЦП) бар балаларды тәрбиелеу мен оқыту әдістерін саралау; көру қабілеті бұзылған және ең аз ми дисфункциясы (АМД), көру қабілеті бұзылған және психикалық дамуы тежелген (ЗПР), көру және сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды; микроцефалия немесе гидроцефалия болған жағдайда көру қабілеті бұзылған балаларды тәрбиелеу мен оқыту әдістерін саралау;

5) 10-тақырып. Өртүрлі білім беру жағдайларында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметінің жұмысын ұйымдастыру және мазмұны: «Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу» түсінігі. Кешенді өзара іс-қимылды ескере отырып, психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметінің мамандары қызметінің негізгі салалары. Өртүрлі білім беру жағдайларында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу ерекшеліктері (арнайы/жалпы білім беретін мектепке дейінгі ұйым). Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу түрлерінің нұсалылығы. Сүйемелдеу деңгейлері. Сүйемелдеу сатылары. Балаларға психологиялық-педагогикалық диагностика жасау. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу бағыттарын анықтау. Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің жеке бағдарламасын жасау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны. Ата-аналарды баланы кешенді сүйемелдеу процесіне қосу. Сүйемелдеудің жеке бағдарламасы шеңберінде сүйемелдеуге қатысушылардың бірлескен қызметінің тиімділігін бағалау;

6) 11-тақырып. Көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес тәрбиеленушінің жетістіктерін бағалау. Тәрбиеленушілердің жетістіктерін бағалаудағы жеке көзқарас және нұсқалық: мониторинг жүргізуге индикаторлар ретінде білім беру салалары бойынша күтілетін нәтижелер. Мониторинг нәтижелерін алу әдістері. Көру қабілеті бұзылған нақты баланың мүмкіндіктеріне диагностикалық тапсырмалар мазмұнын бейімдеу. Тәрбиеленушілердің жетістіктерін бағалауды дараландыру. Бақылау тапсырмаларын, оларды ұсыну тәсілдерін және баланың жетістіктерін бағалау рәсімін өзгерту.

13. Технологиялық модуль.

1) 4-тақырып. Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың педагогикалық технологиялары: оқушылардың көру қабілеттерін ескере отырып, көру қабілеті бұзылған балаларды оқытуды дараландырудың педагогикалық технологиялары. Әр түрлі көру қабілеті бар балалардың көру қабілетінің сипаттамасы. Көру патологиясының белгілі бір түрлері бар балалар үшін оқу процесінің қарсы факторлары. Көру жүктемелерінің режимі. Рұқсат етілген көрнекі жүктемені жеке реттеу. Көрнекі жұмыс үшін жағдай жасаудағы жеке тәсіл. Көру жүйесінің функционалды күйінің сипаттамаларына сәйкес көрнекі шаршауды жою әдістерін саралау. Көзі көрмейтін, нашар көретін және көру қабілеті бұзылған балалармен түзету-дамыту жұмыстарын ұйымдастыруға және мазмұнына қойылатын сараланған талаптар. Көру қабілетін қорғау және дамытудың Денсаулық сақтау технологиялары. Гигиена және көру қабілеті. Офтальмологиялық-гигиеналық және қауіпсіздік шараларының бағыты мен мазмұнын көру қабілетінің бұзылу дәрежесі мен сипатына сәйкес саралау. Эргономикалық жағдайлар және көру қабілетінің даму факторлары. Жарықтандыру және жарық режимі. Аурудың клиникалық түрін, клиникалық ақаудың ауырлық дәрежесін, страбизмнің түрін және окклюзияның сипатын ескере отырып, білім беру процесін ұйымдастыруда баланың орнын анықтау. Страбизмнің түріне және көз патологиясының формасына байланысты визуалды жұмысты орындау үшін жұмыс бетінің жазықтығын пайдалану. Көру анализаторының және баланың бүкіл денесінің шаршауының алдын алу;

2) 5-тақырып. Көруді қорғау және дамытудың денсаулық сақтау технологиялары: көру қабілеті зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеудің офтальмологиялық-гигиеналық негіздері. Гигиена және көруді қорғау. Қорғау-гигиеналық іс-шараларды анықтаудың кешенді тәсілі. Көз көрудің бұзылу дәрежесі мен сипатына сәйкес офтальмологиялық-гигиеналық және қорғау іс-шараларының бағыттары мен мазмұнын саралау. Эргономикалық жағдайлар және көру жұмысының даму факторлары. Жарық және жарық режимі. Аурудың клиникалық түрін, клиникалық ақаудың айқындылық дәрежесін, қылилық түрін және окклюзия сипатын ескере отырып, білім беру процесін ұйымдастыру кезінде баланың орнын анықтау. Қылилық түріне және көз патологиясының түріне байланысты көру жұмысын орындау үшін жұмыс бетінің жазықтығын пайдалану. Көру анализаторы мен баланың бүкіл ағзасының шаршауын алдын алу. Базарныйдың денсаулық сақтау технологиясы;

3) 6-тақырып. Тәрбиеленушінің ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау: тәрбиеленушінің ерекше білім беру қажеттіліктерін ішкі (мектепке дейінгі ұйымда) және сыртқы (психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияда) бағалау. Қажеттіліктерді бағалаудағы командалық тәсіл. Мектепке дейінгі ұйымдарға ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау бойынша жұмыс сатылары. Баланың ерекше білім алу қажеттіліктерін анықтау бойынша жұмыс процесінде тәрбиешінің, психологиялық-педагогикалық

сүйемелдеу қызметінің мамандарының және тәрбиеленушінің ата-аналарының өзара іс-әрекеті. Құжаттаманы талдау;

4) 7-тақырып. Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту) тәсілдері. Жеке оқу бағдарламаларын әзірлеу: оқу бағдарламасын бейімдеу немесе жеке оқу бағдарламасын әзірлеу үшін негіздер. Бағдарламаны құрудың айқындалмалары мен сатылары. Оқу бағдарламасын бейімдеу тәсілдері: оқылатын материалдың көлемін, күрделілік дәрежесін өзгерту, баланың даму деңгейін, оның қажеттіліктерін ескере отырып, қосымша элементтерді енгізу. Бағдарлама құрылымы. Бағдарламаларды түзету.

14. Нұсқалылық модулі:

1) мектепке дейінгі жастағы зағип балаларға тифлографияны оқытудың әдістері мен құралдары.

2) ауыр көру патологиясы бар мектеп жасына дейінгі балалардың мимикасы мен пантомимикасын дамыту бойынша педагогикалық жұмыстың ерекшеліктері.

15. Нұсқалылық модулінің тақырыбын тыңдаушылар кіріспе сауалнама барысында анықтайды.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

16. Біліктілікті арттыру курстары мынадай режимде ұйымдастырылады:

1) Бағдарламаның 1-қосымшасына сәйкес күндізгі оқу режимінде курстың оқу-тақырыптық жоспарына (бұдан әрі - ОТЖ) сәйкес күндізгі оқу. Күндізгі курстардың ұзақтығы 72 сағатты құрайды. Күндізгі бір апталық курстарды ұйымдастыру кезінде ОТЖ-дағы сағат саны екі есеге қысқарады, сабақтардың тақырыптары мен өткізілу түрі өзгеріссіз қалады;

2) аралас оқыту курсының оқу-тақырыптық жоспарына сәйкес Бағдарламаның 2-қосымшасына сәйкес аралас оқыту режимінде және оқытудың үш кезеңін қамтиды: күндізгі – 16 сағат, қашықтықтан - 8 сағат, дербес-48 сағат. Күндізгі оқу курстың бірінші және соңғы күнінде өткізіледі.

17. Білім беру процесі оқытудың интерактивті түрлері мен әдістерін қамтиды: дәріс, семинар, топтарда және жұптарда практикалық жұмыс, топтарда тренинг, мастер-класс, конференция, дөңгелек үстел, дәріс фрагменттерінің көрсетілімі, кейстер әдісі, сұрақтарды бірлесіп шешу, сондай-ақ вебинар, онлайн-форум, онлайн-кеңес беру және аралас оқыту режимінде курс үшін тыңдаушыны өз бетінше оқыту.

18. Педагогтардың Бағдарлама мазмұнын түсіну деңгейін арттыру үшін: топтарда жұмысты одан әрі талқылау және рефлексия арқылы кеңінен пайдалану; құжаттамамен жұмыс істеу; ұжымдық жұмыстарды одан әрі таныстыру арқылы шағын топтарда теория мен практиканың негізгі мәселелерін талқылау, көшпелі тәжірибелік сабақтар қарастырылған.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасы

19. Бағдарламаның оқу-әдістемелік кешені төмендегілерден тұрады:
- 1) Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру бағдарламасы;
 - 2) мультимедиялық таныстырулар, бейнематериалдар;
 - 3) Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, бейімделу және жеке оқу бағдарламаларын жасау процесін талдау үшін үлестірмелі материалдар;
 - 3) тифлопедагог пен психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметі мамандарының құжаттар пакеті;
 - 4) бейімделген және жеке бағдарламалардың үлгілері;
 - 5) сауалнама парақтары, бақылау және өзіндік жұмыстар материалдары.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

20. Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау мақсатында: өзіндік жұмыс, экспресс-сұрау, қорытынды тестілеу, сондай-ақ аралас оқыту режимінде курс үшін аралық тестілеу өткізіледі. Өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған тапсырмалар, сұрау парақтары, тест тапсырмалары курстың оқу-әдістемелік кешеніне (бұдан әрі - ОӘК) енгізілген.

21. Тыңдаушылардың кәсіби құзыреттілігін қалыптасу деңгейін, Бағдарлама мазмұнын меңгеруін анықтап, кері байланысты жүзеге асыру үшін профессорлық-оқытушылар құрамы Бағдарламаның әр тақырыбына бақылау тапсырмаларын құрастырады (өзіндік жұмыс, сауалнама және т.с), және қорытынды бақылау жұмысы жүргізіледі. Алынған кері байланы негізінде дәріс және практикалық сабақтар мазмұнына түзетулер енгізіліп, қосымша материал таңдалады (құжаттар үлгісі, әдебиеттер тізімі, дидактикалық материалдар тізімі, видео-материалдар және т.б), Бағдарлама мазмұнын қосымша түсіндіру жүргізіледі.

Қорытынды бақылау жұмысын орындау келесі критерийлерге сәйкес бағаланады: іске асырылмады (дұрыс жауап берілмеді), жартылай іске асты (дұрыс жауап 50% аз), толық жүзеге асты (дұрыс жауап 70-100 %). Қорытынды бақылау жұмысының нәтижесінің негізінде курстан кейінгі сүйемелдеу кезеңінде кеңес беру мазмұны жоспарланады.

9. Курстан кейінгі қолдау

22. Курстан кейінгі тыңдаушыларды сүйемелдеу біліктілікті арттыру курстары аяқталғаннан кейін үш жыл ішінде қашықтан консультациялар (электрондық пошта, ұялы байланыс, әлеуметтік желілер бойынша) онлайн-форумдар түрінде, тәжірибе алмасу арқылы жүзеге асырылады.

23. Педагог курс аяқталғаннан кейінгі бірінші күнтізбелік жыл ішінде курс тақырыбы бойынша үш дербес жұмысты, үш жыл ішінде жылына бір рет - білім беру ұйымының басшысы куәландырған кәсіптік даму нәтижелері туралы белгіленген нысандағы есепті ұсынады.

24. Педагогтердің қызметін курстан кейінгі сүйемелдеу мониторингі жылына бір рет үш жыл ішінде педагогтер ұсынған дербес жұмыстарды,

кәсіптік даму нәтижелері туралы есептерді талдау нәтижелері бойынша жүргізіледі.

25. Мониторинг нәтижелері бойынша біліктілікті арттыру бағдарламасына түзету жүзеге асырылады.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

26. Курс бойынша негізгі әдебиет:

1. ҚР 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» заңы (07.07.2020 ж. жағдайға сәйкес өзгерістер мен толықтырулармен)

2. Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі №343 «Кемтар балаларды әлеуметтік медициналық-педагогикалық және түзеу арқылы қолдау туралы» заңы.

3. «Білім берудің барлық деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2020 жылғы 5 мамырдағы № 182 бұйрығы.

4. Мектепке дейінгі жастағы балалардың біліктері мен дағдыларын дамыту мониторингі бойынша әдістемелік ұсынымдар, Астана, 2018.

5. «Мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһазбен жарақтандыру нормаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы № 70 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің м.а. 2017 жылғы 29 желтоқсандағы № 662 бұйрығы.

6. «Мүгедектерге берілетін техникалық көмекші (орнын толтырушы) құралдар мен арнаулы жүріп-тұру құралдарының тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 20 шілдедегі № 754 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 23 желтоқсандағы № 1036 Қаулысы.

7. «Атамекен» Қазақстан Республикасы Ұлттық Кәсіпкерлер палатасы Басқарма Төрағасының 2017 жылғы 8 маусымдағы № 133 «Кәсіби стандартты бекіту туралы» бұйрығы.

8. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а. 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2020 жылғы 6 наурыздағы № 90 бұйрығы.

9. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2012 жылғы 20 желтоқсандағы № 557 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2020 жылғы 12 мамырдағы № 195 бұйрығы.

10. «Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 30 сәуірдегі № 169 бұйрығы.

11. «Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 18 мамырдағы № 207 бұйрығы.

12. Арнайы білім беру ұйымдары түрлері қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 14 ақпандағы № 66 бұйрығы (07.04.2020 ж. өзгерістермен).

1. Вишневская Т.А. Методические рекомендации к использованию дидактических игр и упражнений для развития осязания и тонкой моторики у незрячих детей дошкольного возраста. – Алматы: ННПЦ КП, 2018.

2. Вишневская Т.А. Организация и содержание коррекционной работы по развитию осязания и тонкой моторики у незрячих детей дошкольного возраста: методические рекомендации. – Алматы, ННПЦ КП, 2016.

3. Воспитание и обучение слепого дошкольника/ под ред. Л.И. Солнцевой, Е.Н. Подколзиной. – М., 2005.

4. Денискина В.З. Особые образовательные потребности, обусловленные нарушениями зрения и их вторичными последствиями // «Дефектология». - 2012. - №5.

5. Дети с множественными нарушениями развития. // Под ред. Шипицыной Л.М., Михайловой Е.В. – СПб, 2012.

6. Дружинина Л.А., Л.Б. Осипова, Л.И. Плаксина. Психолого-педагогическое сопровождение дошкольников с нарушениями зрения в условиях инклюзивного образования: учебно-методич. пособие. – Челябинск, 2017.

7. Подколзина Е.Н. Индивидуальные коррекционные занятия тифлопедагога с дошкольниками, имеющими тяжелую зрительную патологию и сопутствующие заболевания. - М.: Российская государственная библиотека для слепых, ООО «ИПТК «Логос» ВОС», 2008.

8. Положение о психолого-педагогическом консилиуме в организациях образования. Методические рекомендации. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2016.

9. Психолого-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе: метод. рекомендации / Елисеева И.Г., Ерсарина А.К. - Алматы: ННПЦ КП, 2019.

10. Фомичева Л.В. Клинико-педагогические основы обучения и воспитания детей с нарушением зрения. – СПб, 2007.

27. Курс бойынша қосымша әдебиеттер:

1. Дегтярева Н.Н. Коррекционно-развивающие занятия со слабовидящими детьми 6-7 лет: методическое пособие. – Томск, 2011.
2. Дружинина Л.А., Осипова Л.Б. В помощь тифлопедагогу ДОУ: учебно-методич. пособие – Челябинск, 2010.
3. Осипова Л.Б. Ознакомление с окружающим миром детей с нарушением зрения 3–4 лет. - Челябинск, 2014.
4. Пляхневич Л.И. Изобразительная деятельность как способ активизации внутренних ресурсов дошкольников с нарушениями зрения // Воспитание и обучение детей с нарушениями развития. – 2015, №4.
5. Подколзина Е.Н. Тифлопедагогическая диагностика дошкольника с нарушением зрения // Вестник тифлологии. - 2010. - № 2.
6. Подколзина Е.Н. Как учить ребенка с нарушением зрения ориентироваться в пространстве.// Дефектология. - 2008 - № 6.
7. Подколзина Е.Н. Пространственная ориентировка дошкольников с нарушением зрения. – М.: ЛИНКА-ПРЕСС, 2009.
8. Ремезова Л.А, Компанцева М.А., Сергеева Л.В., Лапшина Т.В. Развитие восприятия эмоций у дошкольников с нарушением зрения: учебно-методическое пособие. - Ульяновск, 2012.
9. Социально-бытовая ориентировка дошкольников с нарушением зрения / Под ред. Е.Н. Подколзиной. - М.: Город Детства, 2007.
10. Феоктистова В.А. Развитие навыков общения у слабовидящих детей. СПб, 2005.
11. Фомина Л. А. Подготовка незрячих дошкольников к обучению письму и чтению по системе Брайля. - Москва 2004.

	жастағы көру қабілеті бұзылған балалардың психофизикалық ерекшеліктері	2								
2.3	Қалыпты жағдайда негізгі көру функциялары және көру талдағышының бұзылу түрлері.	2								2
3	Мазмұнды модуль	18	10	2	1	4		1	1	37
3.1	Көру қабілеті бұзылған балалардың ерекше білім алу қажеттілігінің сипаттамасы және оларды қанағаттандыру талаптары	2								2
3.2	Көру қабілеті бұзылған балаларды түзету-дамыту оқыту міндеттерін іске асырудың мақсатты бағдары ретіндегі мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы	4	2			4		1		11
3.3	Көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілердің дамуындағы бұзылыстарға диагностика жасау мен түзетудің айқындамалары мен әдістері	2	2							4
3.4	Көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілердің дамуындағы бұзылыстарға диагностика жасау мен түзетудің айқындамалары мен әдістері	4			1					5
3.5	Әр түрлі білім беру	4								8

	жағдайларында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметінің жұмысын ұйымдастыру және мазмұны		4						
3.6	Көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес тәрбиеленушінің жетістіктерін бағалау. Тәрбиеленушілердің жетістіктерін бағалаудағы жеке көзқарас және нұсқалылық.	2	2	2					6
3.7	Тыңдаушылардың оқудағы жетістіктеріне диагностика жасау							1	1
4	Технологиялық модуль	12	4	6				1	23
4.1	Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың педагогикалық технологиялары	4	1	1					6
4.2	Тәрбиеленушінің ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	4	1	1					6
4.3	Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту) тәсілдері. Жеке оқу бағдарламаларын әзірлеу.	2		2				6	6
4.4	Тыңдаушылардың оқу және практикалық	2	2	2				1	1

	жетістіктеріне диагностика жасау									
4.5	Курстан кейінгі кезеңде өзіндік жұмысқа арналған тақырыптар	1. Көру қабілеті бұзылған баланы психологиялық-педагогикалық қолдау процесінде мектепке дейінгі ұйым мен отбасының ынтымақтастығы 2. Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің педагогикалық технологияларын іріктеу және іске асыру 3. Мектеп жасына дейінгі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста инклюзивті білім беру ортасын құру								
5	Нұсқалылық модулі	2		2					4	
5.1	Мектепке дейінгі жастағы зағип балаларды тифлографияға оқытудың әдістері мен құралдары									
5.2	Көруі ауыр ауытқыған мектеп жасына дейінгі балалардың мимикасы мен пантомимикасын дамыту бойынша педагогикалық жұмыстың ерекшеліктері									
Барлығы:		40	14	10	1	4		1	2	72

«Әр түрлі білім беру жағдайында мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті зақымдалған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау» білім беру бағдарламасына 2-қосымша

Аралас оқу режиміндегі курстың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтардың тақырыптары	Күндізгі оқу 16 с.				Қашықтан оқу 8 с.			Дербес оқу 48 с.	Барлығы
		Лекция	Практикалық сабақтар	Тренинг	Жобаны қорғау	Вебинар	Онлайн-форум	Онлайн – консультация	Тыңдаушыны дербес оқыту	
	Нормативтік-құқықтық модуль	2							2	4
1.1	Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың қазіргі бағыттары мен айқындамалары	2							2	4
2	Психологиялық-педагогикалық модуль					1			5	6
2.1	Көз көру бұзылымдарының түрлері. ҚР Білім беру жүйесінің қазіргі даму кезеңіндегі мектепке дейінгі					1			1	2

	ұйымның арнайы педагогы мен тәрбиешісінің кәсіби құзыреттілігі								
2.2	Мектепке дейінгі жастағы көру қабілеті бұзылған балалардың психофизикалық ерекшеліктері							2	2
2.3	Қалыпты жағдайда негізгі көру функциялары және көру талдағышының бұзылу түрлері.							2	2
3	Мазмұнды модуль	10			2			23	35
3.1	Көру қабілеті бұзылған балалардың ерекше білім алу қажеттілігінің сипаттамасы және оларды қанағаттандыру талаптары	2						2	4
3.2	Көру қабілеті бұзылған балаларды түзету-дамыту оқыту міндеттерін іске асырудың мақсатты бағдары ретіндегі мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы	2			1			7	10
3.3	Көру қабілеті бұзылған тәрбиеленушілердің дамуындағы бұзылыстарға диагностика жасау мен түзетудің айқындамалары							4	4

	мен әдістері								
3.4	Дамуында күрделі бұзылыстары, көру қабілетінің бұзылуы бар балалармен түзету-педагогикалық жұмыс	2			1			2	5
3.5	Әр түрлі білім беру жағдайларында психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметінің жұмысын ұйымдастыру және мазмұны	2						6	8
3.6	Көру қабілеті бұзылған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың Үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес тәрбиеленушінің жетістіктерін бағалау. Тәрбиеленушілердің жетістіктерін бағалаудағы жеке көзқарас және нұсқалылық.	2						2	4
3.7	Тыңдаушылардың оқудағы жетістіктеріне диагностика жасау							1	1
4	Технологиялық модуль	4			3			16	23
4.1	Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың				1			4	5

	педагогикалық технологиялары								
4.3	Тәрбиеленушінің ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	2			1			4	7
4.4	Оқу бағдарламаларын бейімдеу (қысқарту) тәсілдері. Жеке оқу бағдарламаларын әзірлеу.	2			1			4	7
4.5.	Курстан кейінгі кезеңде өзіндік жұмысқа арналған тақырыптар	<p>1. Көру қабілеті бұзылған баланы психологиялық-педагогикалық қолдау процесінде мектепке дейінгі ұйым мен отбасының ынтымақтастығы</p> <p>2. Мектеп жасына дейінгі көру қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің педагогикалық технологияларын іріктеу және іске асыру</p> <p>3. Мектеп жасына дейінгі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста инклюзивті білім беру ортасын құру</p>							
5	Нұсқалылық модулі						2	2	4
5.1	Мектепке дейінгі жастағы зағип балаларды тифлографияға оқытудың әдістері мен құралдары								
5.2	Көруі ауыр ауытқыған мектеп жасына дейінгі балалардың мимикасы мен пантомимикасын дамыту бойынша педагогикалық жұмыстың ерекшеліктері								
	Нұсқалылық модуль бойынша онлайн консультация						2		2
	Барлығы:	16			6		2	48	72

Ескерту: 1 академиялық сағат – 45 минут.